

יבית אומר

עלון שבועי לכבודו של רבנו הגדול
מרן רבי **עובדיה יוסף** זצוק"ל

פרשת ויקהל

שבת פרה

אדר תשפ"ה

גיליון מס' 546

דבר העורך הרב יצחק בר זכאי

ששת ימים תעשה מלאכה (ל"ה, ב')

לכאורה מן הראוי היה לומר "ששת ימים תעשה מלאכה" ולא "תעשה מלאכה" כי הרי לא מאלוה נעשית המלאכה?

השיב על כך הג"ר שלמה גאנצפריד צ"ל כי יש בכך רמז שרק המאמין באמונה שלמה כי הפרנסה מוקצבת לכל אחד מן השמים – ואינה תלויה בכמות ההשתדלות של האדם, יכול לנוח בשלוה בשבת, אך מי שחושב שההצלחה תלויה בריבוי ההשתדלות, בודאי מוטרד כל הזמן מן המחשבה שחייב שמירת שבת מצמצמת לו את האפשרויות להתפרנס, לאדם כזה קשה לשמור את השבת,

לכן כתבה התורה "ששת ימים תעשה מלאכה", כלומר אל תעלה בדעתך כי אתה עושה את המלאכה... אלא כל הברכה היא מאת הבורא, כאילו מלאכתך נעשית מאלוה.

וכבר כתב על כך החפץ חיים זצ"ל: "מאומה לא ישיג האדם ושום ריבוי השתדלות לא יוסיף לאדם ממה שנגזר עליו בראש השנה

לא פעם רואים בחוש כי דוקא ממקום שלא חשבו שתגיע הפרנסה, משם היא מגיעה.

וכפי הידוע שדגים גדולים ניזונים מבליעת דגים קטנים, הגדול רודף אחר הקטן ובלועו, ולפי"ז צריך היה הדג הבלוע הקטן להיות מונח במקביל בבטנו של הבלוע: זנבו של זה בצד זנבו של זה, וכן הראש של האחד כנגד ראשו של השני.

וראה זה פלא: כאשר מבתרים את בטן הדג מוצאים כי הבלוע מונח – ראשו כלפי פנים ההיפך לכאורה מאופן בליעתו,

ללמדינו – כי אומנם הדג הגדול רודף אחר הקטן, אך בסופו של דבר הוא ניזון דוקא לא מאלוה שהוא טרח עליהם, אלא מהדג שניזדמן לו באקראי לתוך פיו. הדגים שטו להם, וכאילו במקרה נכנסו לתוך פיו, והם היו בסופו של דבר טרף לשיניו

ללמדינו כי דוקא ממקום שלא חשבו שתגיע הפרנסה, היא מגיעה.

שבת שלום!

שעון חורף:

שקיעת החמה - 17:56

נץ החמה - 5:39

סוף ק"ש מג"א - 8:03 הגר"א - 8:40

סוף זמן תפילה: הגר"א - 9:42

צאת שבת - 18:27

זמן ר"ת במוצ"ש - 19:17

חמישי בלילה החלפה לשעון קיץ

הזמנים הם לפי אופק ירושלים

פנינים מתורתו על פרשת השבוע

לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת (ל"ה ג')

העיר מרן זיע"א, מדוע הזכיר כאן דווקא מלאכת הבערה, ולא שאר מלאכות מכל ל"ט מלאכות שבת

והסביר כך: שכל שאר מלאכות שבת לא נשתנו מזמן חז"ל לזמן שלנו, וכגון מלאכת בורר, זורע, וכו'. אבל מלאכת הבערה נשתנתה, כי בזמנים קודמים היו משכשכים אש בשתי אבנים, והיתה בזו טרחה מרובה, אבל בזמן הזה הבערת האש נעשית ע"י לחיצת כפתור בלבד, ויש שטועים וחושבים שאפשר להקל בכך ולכן הדגיש הפסוק כאן את מלאכת הבערה ללמדינו שגם בזמנינו מלאכה זו אסורה (שהתורה ניצחית ולא משתנה) והטעם הוא שהאיסור אינו מחמת טרחה, שהרי אם יוציא אדם מכיסו מחט מרשות היחיד לרשות הרבים מתחייב באיסור סקילה, ואילו אם יש בביתו כמה קילו **אבטיחים** ורוצה להעבירם מחדר לחדר, מותר אף לכתחילה אפילו שיש בו טרחה.

וכל אשה חכמת לב בדיה טוו (ל"ה, כ"ה)

כתב מרן זיע"א: הנה פסק הרמב"ם (הל' בית הבחירה פ"א)

הכל חייבין בבנין בית המקדש... אנשים ונשים... ואין בונים בית המקדש בלילה, שנאמר: **וביום הקים את המשכן, ביום ולא בלילה. ולכאורה קשה** שמכיון שאין בונים את בית המקדש בלילה, נמצא שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי יש לה זמן קבוע,

וא"כ מדוע נתחייבו הנשים, והרי מצוה שהזמן גרמא נשים פטורות? **ותירץ:** בנין בית המקדש נחשב רק **הכשר מצוה**, כי הוא משמש כהכנה להשראת השכינה, וכמו שנאמר: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

עוד תירץ: שמצוות עשה שהזמן גרמא – נשים פטורות, היינו דווקא מצוה המוטלת על כל יחיד ויחיד דומיא דתפלין, אבל מצות עשה שמוטלת על כל הציבור, גם נשים חייבות, שגם הן בכלל הציבור.

(מאור ישראל עמ' רי"ד)

וכל אשה חכמת לב (ל"ה, כ"ה)

סיפר מרן זיע"א: מספרים על רבינו אברהם אבן עזרא שראה בכוכבים שאשתו תהיה בעלת **מזל גדול**, והנה כידוע רבי אברהם אבן עזרא היה **עני מרוד** כל ימיו. יום אחד פנה לאשתו ושאל אותה, מדוע המזל הגדול שלך אינו מניב תוצאות? השיבה לו אשתו: אכן בעלי היקר בודאי שאני בעלת מזל גדול, שאל"כ איך זכיתי לבעל גאון כמותי? זוהי אשה חכמה שידעת להוקיר את ערכו של בעלה.

(משוש תבל עמ' שמ"ב)

כל העושה בו מלאכה יומת (פרק ל"ה, ב')

העיר בספר תפארת יהונתן:

מדוע במקומות אחרים בחילול שבת נאמר מחלליה **מות יומת**.

ואילו כאן נאמר רק פעם אחת יומת?

ותירץ: בכל המקומות מדובר במחלל שבת סתם שלא לשם מצוה, לכן ימות פעמיים גם בעולם הזה, וגם בעולם הבא, ולכן נאמר **מות יומת**.

אך בפרשתינו מדובר על מחלל שבת לצורך מצות מלאכת המשכן, שהרי נסמכה פרשה זו למלאכת המשכן, וא"כ כוונתו לשם שמים, ולכן מיתתו רק בעוה"ז, ולא לעוה"ב, ולכן נאמר רק פעם אחת יומת.

1. **אדם היושב** בשבת ולומד גמרא, ומאחר והיה חשוך קצת הצליח לקרוא את אותיות הגמ' ולא את האותיות הקטנות של רש"י ותוספות, ובא גוי והדליק את האור בשבילו.
- מותר להנות מאותו האור רק ממה שיכל לקרוא ללא הדלקתו – את הגמ', אך לא לקרוא את אותיות הקטנות של רש"י ותוס',
2. **מובא בשיטה מקובצת** (נדרים כ"ה) שלרבה היתה שלשלת מיוחדת שחקוק בה שם המפורש וכל הנשבע לשקר לא היה יכול לגעת בראש השלשלת, ומי שנשבע באמת יכל לגעת?
3. **כתב רבי משה** חאגיז זצ"ל בספר משנת החכמים: ועל טוב תיזכר אימי מורתי, כי נותרתי יתום כבן י"ג שנה (ואבי השאיר ממון רב) אך אימי היתה מאכלת אותי **לחם צר** כדי שלא אתרגל בגרונות כשאר הילדים, **והיא שעמדה לי**, כי אע"פ שבאתי בימים לא הצר לי רוב רוע המאכלים.
4. **בהקדמה** לפרוש המשניות כותב הרמב"ם **על רבו הר"י מיגש**: לב האישי ההוא מבעית בתלמוד למי שיסתכל בדבריו ועומק שכלו בעיון, עד אשר כמעט נאמר בו וכמוהו לא היה לפניו מלך כמנהגו ודרכו.
5. **כתב הריב"ש** (שו"ת סי' שע"ה) על רבו הר"ן: מורנו הרב הגדול רבינו ניסים בקי בשלושה סדרים וכאילו מונחים בכיסא, ודעתו רחבה מיני ים, ושכלו זך וישר... ואין להשוות כולם לפניו כקליפת השום וגרגיר שומשום.
6. **א. את הרשב"א** (ב"י יו"ד ק"ה) ב. את רבינו יצחק די ליאון (ב"י אוה"ח כ"ז)
7. **פעם נכנס** אל הרב עובר אורח והרב ריגז עליו שלא הניח תפילין באותו יום ושילח אותו מפניו ואכן הודה שלא הניח תפילין, לפליאת הנוכחים הסביר הרב כי יהודי המניח תפילין רואים שמחה על פניו ועל אותו יהודי לא ראיתי את השמחה.
8. **כתב בספר חרדים** (פ"ח) אוהבי שלום הם מתלמידיו של אהרן, וכתב בזהר ששיבתו של אהרן בגן עדן נקרא **מתיבתא דרחימותא** – ישיבה של אוהבי שלום, ומי שעושה כארון יושב בישיבתו.
9. **רמז נפלא** מובא בספרים: סימני השולחן ערוך הם 1705, והם בדיוק אותה הגימטריה של שמות ארבעה חלקי השו"ע, אורח חיים, יורה דעה, אבן העזר, חושן משפט!
- כד שבשמות החלקים הללו נמצאים כל הסימנים הכלולים בתוכם.

דורש שלומכם תמיד, באהבה רבה ובברכת התורה.
עובדיה יוסף.

הלכות הכנה לשבת

* **מצוות** עונג שבת היא מצוה מהתורה כמבואר בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק (שמות ל"א) "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת", ותירגם "וינטרון בני ישראל ית שבתא למיעבד תפנוקי שבתא" (ומכאן שיש סמך מהתורה לעונג שבת. וכן כתב רבינו אליעזר ממין בספר יראים (ס' צ"ט) וז"ל: מצוות עונג שבת הלכה למשה מסיני עד שבא ישעיהו הנביא ואסמכא על הפסוק (ישעיהו נ"ח) "וקראת לשבת עונג"

* **וברמב"ם** (פ"א מהל' שבועות ה"ו) כתב שהנשבע להתענות בשבת הוא בכלל שבועת שווא וכתב ע"ז הרשב"א בתשובה (ח"א ס' תרי"ד) שדעת הרמב"ם שאיסור להתענות בשבת הוא מהתורה וכ"כ הפרי מגדים (בפתיחה כוללת ח"א אות י"ט) דכבוד ועונג שבת הוא מהתורה.

* **איתא** בגמ' ביצה ט"ו אמר להם הקב"ה לישראל 'בני לוו עלי ואני פורע', והקשו שם התוס' שהרי אמרו במסכת פסחים ק"ב עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' ותירצו התוס' דהיינו כשאין לו לפרוע, אבל אם יכול לפרוע צריך ללוות להוצאות שבת. וכ"כ בהגהות אשרי (פ"ב ס"ב) דאם יש לו משכונות כדי לפרוע, אלא שאין לו מעות מזומנים כעת, ע"ז אמרו לוו עלי ואני פורע.

וכתב בספר תורת שבת (סק"ג) בשם הב"ח לשיטת הטור שאפי' אין לו משכונות כדי לפרוע אעפ"כ ילוה מאחרים ויבטח בה'. וכתב ע"ז בתוספת שבת, ואינו נראה כן - שהרי מהתוס' בביצה ט"ו מוכח שצריך ידיעה ודאית שיכול לפרוע אח"כ את הלוואותיו שלא יבוא לידי לוה רשע ולא ישלם.

וכ"כ השפת אמת (ביצה ט"ו) וכן דעת האחרונים וכן עיקר.

וכן כתב בסדר היום (דף כ"ה) כי לא נצטוו האדם לענג ולכבד את השבת אלא מי שידו משגת, ומי שאין בידו צרכי שבת אין בידו חטא ואשמה, ואילו לו להטריח עצמו במה שאין לו, והמטריח עצמו נקרא חסיד שוטה.

* **בשבת** קיי"ח במה מענג את השבת, בדגים גדולים וראשי שומין, נמצאנו למדים שדגים גדולים היו בכלל עונג שבת.

* **בכלל** מצוות כבוד ועונג שבת לעשות בצק שיש בו שיעור חלה ולאפותו לכבוד שבת כדי שיוכלו הנשים לקיים מצוות הפרשת חלה.

וכמבואר בירושלמי (פ"ד דמגילה) שעזרא הסופר התקין שיהיו אופין פת בערבי שבתות בכדי שתהיה פרוסה מצויה לעונג שבת, וכן איתא באגודה (פרק זק) שתהא אישה משכמת ואופה בכל ערב שבת.

ושיעור חלה הוא 1.560 גרם כלומר קילו וחמש מאות ושישים גרם.

אישה העושה עיסה בערב שבת בשיעור חלה ובדעתה לחלקה לאחר האפיה לבני משפחתה כגון לבניה הנשואים ולחתניה חייבת בחלה בברכה (ואם חילקה למשפחתה בעודו בצק לפני האפיה פטור מחלה).

* **כתב בספר חסידים** (סי' תתס"ג) לא יאמר אדם אקנה מעדני שבת ויודע שסופו לריב ולהתקוטט עם אשתו או הוריו ועל זה נאמר: טוב פת חרבה ושלוה בה מבית מלא זבחי ריב (משלי י"ז) וכן נאמר: וכבדתו: שזהו כבודו של שבת שלא יריב בו. ובתיקוני הזוהר (תיקון מ"ח דף פ"ה) איתא לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, דכל מאן דכעיס בשבת כאילו הדליק נורא דגהינם.

* **וכתב מרן החיד"א** בספר עבודת הקודש (מורה באמצע אות ק"מ) שבערב שבת בעלות המנחה הוא עת מסוכן למחלוקת

בין איש לאשתו ומשרתיו והסטרא אחרא טורח מאוד לסכסך ולחרחר ריב ולכן כל איש ירא ה' יכוף את יצרו וימנע מכל הקפדה וכעס ומחלוקת.

* **ואיתא בשבת קי"ט**, אמר ר' יוסי בר יהודה, שני מלאכי השבת מלוים לו לאדם בליל שבת מבית הכנסת לביתו, וכשנכנס לביתו מוצא נר דלוק ושולחן ערוך ומיטה מוצעת, המלאך הטוב אומר: יהי רצון שיהא כך לשבת הבאה, והמלאך רע עונה אמן בעל כורחו, ואם לאו המלאך הרע אומר: יהי רצון שיהא כך לשבת אחרת ומלאך טוב עונה אמן בעל כורחו.

(חזון עובדיה - שבת ח"א)

סיפור השבוע

סיפור רבי שלמה ברעחא זצ"ל

המשגיח מפונוביז רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, רצה לפתוח קופת גמח, אך לא היה לו כסף. תלמידיו באמריקה, שידעו על רצונו, דיברו עם גביר גדול, שהגיע משנחאי לאמריקה וסיפרו לו על רצונו של המשגיח.

אמרו לו "הזכויות העצומות שיש מהסיוע לזנקים תזקפנה לזכותך". **הגביר קפץ על המציאה**. לא בכל יום מזדמן לו מנהל גמ"ח שכזה! הוא הפריש מיידית סכום כסף גדול ושלח אותו ארצה לר' יחזקאל. ובאמת ר' יחזקאל פתח עם הכסף הזה גמ"ח, **ואני באופן אישי זוכר היטב את הגמ"ח הזה**.

לגביר הזה היתה מעלה נוספת מיוחדת: הוא לא הרשה לבניו בשום פנים ואופן להכנס למסחר. רצונו היה שהם ילמדו תורה והוא יחזיק אותם בכספו.

לימים הגיע הגביר ארצה לביקור. נכנס למשגיח ואמר לו:

"אני הוא אותו יהודי שנתן את הכסף לפתיחת הגמ"ח"...

ר' יחזקאל החל משבח אותו: **יפה מאוד! יישר כוחך!**

אני משתמש עם הכסף שלך ואנשים רבים נהנים ממנו!

לפתע פנה אליו המשגיח בשאלה:

"אמור לי! האם אתה בעצמך לומד? האם אתה קובע עיתים לתורה?

ומה יכול האיש לענות, הרי התשובה היא שלילית...

הוא בעצמו לא לומד ולא קובע עיתים לתורה, ישב ושתק...

"דע לך!" נענה ר' יחזקאל ואמר לו

"אם אינך לומד- **תצא מהעולם הזה ערום ויחף!**"

הגביר חטף מכה והתמלא בפתח ואימה מכף רגל ועד ראש.

הוא קיצר את ביקורו המתוכנן בארץ וחזר לארצה"ב, מיד עם שובו

סר למעונו של אחד מגדולי ראשי הישיבות וביקש ממנו: "כל בוקר,

לפני שאני יוצא לבייזנס אני רוצה **שתלמד איתי במשך שעותיים**..."

הלה חיך והשיב לו: "שעותיים? כל בוקר? במחילה,

אין לי את הזמן הזה..."

נענה הגביר ואמר בכאב: מה אין לכבודו זמן בשבילי? ומה יהיה עלי?

המשגיח אמר שאני יעזוב את העולם ערום ויחף! אם כבודו לא יכול

ללמוד איתי **לפחות יסדר לי חברותא** ואני ישלם לו במיטב כספי

ככל אשר יחפוץ"

ראש הישיבה ראה את חשקו הגדול של הגביר ללמוד תורה והחליט

לעשות שינוי בסדר יומו, על מנת שאכן יוכל לשבת ללמוד אתו כל יום

במשך שעותיים.

לימים אמר אותו הגביר: המשגיח הוא ידיד אמת שלי! הוא רצה

להוקיר לי טובה על כך שעזרתי לו לפתוח את קופת הגמ"ח בה הוא

היה כ"כ חפץ. כיצד הוקיר לי טובה? מה הוא כבר יכול לשלם לי?

'התשלום' שלו היה שהוא הושיב אותי ללמוד!

היש 'תשלום' יותר מזה? היש ידיד אמת יותר ממנו?

"אבל" הוסיף הגביר ואמר "היתה לי שאלה קשה על המשגיח,

נכון הוא רצה לזעזע אותי, אבל סוף כל סוף כיצד יכול הוא לומר

על אדם שמחזיק תורה ומעשים טובים שיצא מן העולם ערום ויחף?

מה עם כל הזכויות האחרות שיש לו?

"השאלה היתה קשה לי" אמר, עד שראיתי בדבריו של ר' אלה לופיאן

שמביא את דברי הזה"ק על הפסוק (שר השירים א', ח')

"אם לא תדעי לך... צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותך";

"אם לא תדעי לך"-אם אין לך ידיעה באורייתא, אפילו אם תהיי

"היפה בנשים"-שיהיה לך הרבה מעשים טובים,

"צאי לך"-אומר הקב"ה **צאי ממחיצתי!**

למדנו מדברי הזה"ק שאפילו יש לו לאדם הרבה מעשים טובים-

בלי לימוד תורה, בלי קביעת עיתים לתורה,

אי אפשר להימצא במחיצתו של הקב"ה!

כמה שיש יותר ידיעה בתורה- כך נכנסים עמוק יותר

למחיצתו של הקב"ה.

פירוד לרשעים הנאה להם והנאה

כתב רבי יצחק זילברשטיין:

שנינו במסכת אבות (א'-י"ב): "הווי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות מקרבן לתורה".

ושאלו המפרשים- לכאורה ראוי היה לומר "רודף אחר השלום", שכן משמעות הלשון "רודף שלום", היא שרדף והתנגד לשלום, והרי זה ההיפך לאוהב שלום!

וביאר ה'כתב סופר' (פרי אמור): שנינו במסכת סנהדרין ע"א: "כינוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם, פיזור לרשעים נאה להם ונאה לעולם". כלומר כשהצדיקים מתכנסים לשם שמים, הם ממתיקים יחדיו סוד לטובת וחיוזוק הדת,

מה שאין כן קשר של רשעים, שגורם להריסת ועקירת הדת.

והנה ממשיך הכת"ס -אהרן הכהן, בטבעו היה אוהב שלום,

כפי שמספרים חז"ל, שכשהיה רואה שניים שהפכו לשונאים,

היה בא לאחד ומספר לו שחברו רוצה באהבתו ומצער עצמו

על שעשה לו רעה, וכן לחבירו היה הולך ואומר כדברים הללו,

עד שהשניים היו הופכים לאוהבים. אך את כל זאת פעל רק אצל

צדיקים, אוהבי ה', אשר כינוסם וחיבורם נאה להם ולעולם.

אולם, כאשר אהרן הבחין בהתאחדות בין רשעים, **עשה בדיוק את**

ההיפך- הוא הלך לכל אחד ואמר 'חבירך שאתה סובר

שהוא אוהבך, מדבר עליך רק רע כל היום, מקלל ומגדף אותך...'.

וכדברים האלו הלך ואמר לשני, **עד שהשניים הפכו לשונאים**. והגם

שאהרן בטבעו לא היה יכול לראות פירוד לבבות בין בני אדם, ומכל

מקום לטובת הדת ובני ישראל **נהג ההפך מטבעו**. וזוהי **כוונת**

המשנה שהיה "רודף" השלום- שפעמים והיה מנתק את הקשר

וחיבור הרשעים, כי הפיזור נאה להם, ועשה זאת מתוך אהבתו

העזה לבריות, ורצונו לקרובם לתורה! עד כאן הכת"ס.

הרי לנו, שלפעמים **מותר להפריד** בין רשעים בדרך שכזו, כי זוהי

טובתם וטובת העולם. ואין בכך חטא של הוצאת שם רע,

כי לכל יהודי קיימת 'ערבות' כלפי חבירו, ואם ניתן

להפרישו מחטאיו רק ע"י דיבורים שכאלה, אם כן

זה מה שצריך לומר לו!

וכשם שבמקרה שהאחד עומד להרוג את חבירו, אזי אם יהיה ניתן

להציל את חייו של הנרדף רק ע"י הוצאת שם רע על הרודף שרוצה

להורגו, **בוודאי שכן יש לעשות**, והוא הדין לעניננו. אכן,

בכל מקרה יש להיוועץ תחילה ברב מובהק ולקבל ממנו רשות

לנהוג כן.

מתוך הספר "ופרינו מתוך"

לרבי ארז חזני שליט"א.

סיפור ר' יצחק בן שמואל שליט"א:

בטכס חלוקת הפרס נכחה ראש הממשלה דאז גולדה מאיר,

לאחר שקיבל מרן את הפרס ניגש מרן ללחוץ את ידי אורחי הכבוד,

וכשהגיע בסמוך למקום ראש הממשלה, הושיטה היא ידה, אך מרן

מצידו מיהר **למשוך ידו אחורנית**, ונפנף שלום לראש הממשלה

מרחוק. בסמוך לראש הממשלה ישב נשיא המדינה מר זלמן שזר,

והוא הבחין במעשה. וכאשר קם הנשיא ללכת, הושיט את ידו **לכל**

הנוכחים על הבמה, פרט למרן, שכשהגיע אצלו היה מדבר בלימוד עם

הגאון רבי בצלאל זולטי (שקיבל גם הוא באותו מעמד את פרס הרב

קוק) ולחץ את ידו של הגרבי"ז, **ולמרן כאות מחאה, הסתפק מרחוק**.

מעשה זה התפרסם ברשתות הרדיו ובעיתונים וגרם לקידוש השם

גדול.